

Udbredt brug af 25-års-reglen i kommunerne

Foto: Colourbox

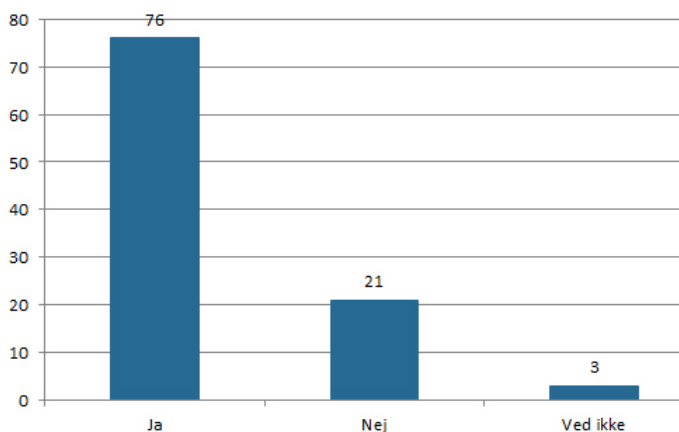
07.11.2016
Af [Malene Thøgersen](#)

Et stort flertal af landets kommuner nedsætter lokaletilskuddet til de folkeoplysende foreninger ved medlemmer over 25 år. Nye tal fra Vifo tyder dog på, at brugen af 25-års-reglen er faldende, og at kommunerne bruger reglen på meget forskellig vis.

Folkeoplysningsloven forpligter kommunerne til at yde lokaletilskud på mindst 65 pct. af driftsudgifterne til foreningernes egne og lejede lokaler, når det handler om aktiviteter for børn og unge under 25 år. Der er ikke samme forpligtelse, når det gælder aktiviteter for voksne, og kommunerne har derfor mulighed for at nedsætte foreningens lokaletilskud forholds-mæssigt ud fra andelen af foreningsmedlemmer over 25 år.

25-års-reglen afspejler dermed folkeoplysningslovens intentioner om særligt at prioritere støtten til aktiviteter for børn og unge under 25 år. Og langt størstedelen af landets kommuner bruger da også muligheden for at nedsætte lokaletilskuddet ud fra andelen af medlemmer over 25 år, viser tal fra Vifos nye undersøgelse af kommunale nøgletal på folkeoplysningsområdet (figur 1).

Figur 1: Nedsætter kommunen lokaletilskuddet ved medlemmer over 25 år? (andel i pct.)

Figuren viser kommunernes egne svar på spørgsmålet om, hvorvidt kommunen nedsætter lokaletilskuddet ved medlemmer over 25 år (§25 stk. 3). For de ni kommuner, der ikke har besvaret spørgsmålet i spørgeskemaet, er oplysningerne fundet i de kommunale tilskudsordninger. I en enkelt kommune har det ikke været muligt at finde oplysningerne. n = 97 kommuner.

Om undersøgelsen

Vifo har fra oktober 2015 – maj 2016 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets kommuner om aktiviteter, økonomi og procedurer på folkeoplysningsområdet. Undersøgelsen er baseret på økonomi og aktiviteter i 2014.

91 ud af landets 98 kommuner har bidraget til undersøgelsen gennem hel eller delvis besvarelse.

Henover efterår og vinter 2016 vil der løbende blive bragt artikler med resultater fra kommuneundersøgelsen på vifo.dk. Den endelige rapport offentliggøres i december 2016.

Ud over spørgeskemaundersøgelsen er der hentet oplysninger i de kommunale tilskudsordninger.

Omvendt svarer 21 pct. af kommunerne, at de ikke nedsætter lokaletilskuddet for medlemmer over 25 år (figur 1). I [Fritid og Samfunds seneste undersøgelse](#) af kommunernes brug af 25-års-reglen i 2013 var der otte kommuner, som ikke benyttede 25-års-reglen. Resultaterne fra Vifos undersøgelse tyder dermed på, at andelen af kommuner, der nedsætter lokaletilskuddet for medlemmer over 25 år, er faldet.*

Udformningen af 25-års-reglen varierer

25-års-reglen har gennem flere år været omdiskuteret, blandt andet i lyset af det stigende fokus på den sundhedsmæssige betydning af aktiviteter for alle aldersgrupper. Særligt foreningerne selv er ofte kritiske over for reglen, som i praksis medfører, at det kan være en økonomisk ulempe for at have fremgang i antallet af voksne foreningsmedlemmer.

På den anden side udgør lokaletilskuddet en stor udgiftspost for mange kommuner. En afskaffelse af 25-års-reglen vil derfor ofte medføre en betydelig udgiftsstigning eller en tilsvarende nedskæring på andre poster inden for folkeoplysningsområdet. Men der kan også være mellemløsninger.

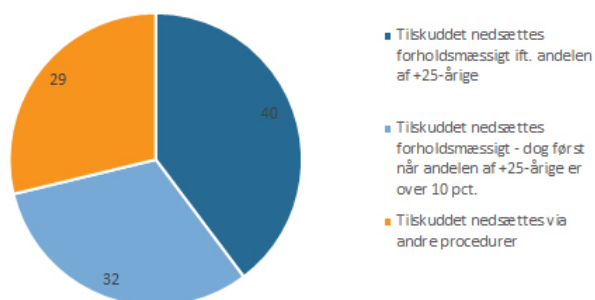
Vifos undersøgelse viser, at der er store forskelle på, hvordan 25-års-reglen er udformet i de kommuner, der benytter sig af reglen.

Som figur 2 viser, er den mest udbredte fremgangsmåde, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ift. andelen af +25-årige. 40 pct. af de kommuner, der nedsætter tilskuddet, anvender denne procedure. Næsten en tredjedel af kommunerne har valgt en procedure, hvor tilskuddet ligeledes nedsættes forholdsmæssigt, men hvor reglen først træder i kraft, når andelen af medlemmer over 25 år overstiger 10 pct. af medlemmerne.

De resterende kommuner administrerer reglen ud fra andre procedurer, som dækker over mange forskellige modeller. I nogle kommuner træder 25-års-reglen først i kraft, når en større andel af medlemmerne er over 25 år, mens reglen i andre kommuner kun gælder ved tilskud til egne, private lokaler, eller kun ved bestemte typer af foreninger.

Der er dermed mange måder at udforme 25-års reglen på, og variationen afspejler forskellige grader af nedsættelsen af tilskuddet.

Figur 2: Procedurer ved 25-års-reglen

N = 73 kommuner. Figuren er baseret på kommunernes uddybede svar på spørgsmålet om, hvordan de nedsætter lokaletilskuddet for medlemmer over 25 år, og omfatter således kun de kommuner, der benytter sig af 25-års-reglen. For de få kommuner, der ikke har uddybet fremgangsmåden i spørgeskemaet, er informationen fundet i de kommunale tilskudsordninger, dog med undtagelse af en enkelt kommune, hvor oplysningerne ikke kunne findes.

Gebyrer og forhøjede lokaletilskud

De kommunale udgifter til lokaletilskud varierer alt efter fordelingen af kommunale og private lokaler og haller i de enkelte kommuner. Omkostningerne ved at afskaffe 25-års-reglen vil dermed variere betydeligt på tværs af kommuner.

Derfor er det væsentligt at se brugen af 25-års-reglen i sammenhæng med omfanget af brugen af kommunale lokaler, men også med kommunernes øvrige praksis for lokaletilskud.

Ifølge folkeoplysningsloven er kommunerne som nævnt forpligtet til at give tilskud til minimum 65 pct. af foreningernes udgifter til egne og lejede lokaler. I praksis arbejder mange kommuner dog med en højere lokaletilskudsprocent. En gennemgang af kommunernes tilskudsordninger viser, at det gør sig gældende for cirka to tredjedele af kommunerne, og en fjerdedel af kommunerne giver endda mere end 75 pct. af driftsudgifterne til foreningernes egne og lejede lokaler i tilskud (n = 87 kommuner).

Disse tal skal ses i sammenhæng med, at mange kommuner opkræver gebyrer ved brugen af kommunale lokaler. Undersøgelsen viser, at det gør sig gældende for mere end 40 pct. af kommunerne (n = 90 kommuner). Indtægterne fra disse gebyrer skal ifølge loven benyttes til supplerende lokaletilskud på området.

I mange kommuner sker der dermed en omfordeling af midler mellem de foreninger, der får anvist lokaler, og de foreninger, der benytter egne og lejede lokaler. Det betyder også, at gebyrordninger kan medføre en omfordeling mellem foreninger med mange voksenmedlemmer og foreninger med mange børnemedlemmer. Det skyldes, at gebyrordninger typisk er for alle foreninger uanset medlems sammensætningen, mens lokaletilskuddet, som gebyrindtægterne bliver anvendt på, i vid udstrækning er målrettet aktiviteter for medlemmer under 25 år.

Igen er der dog mange forskellige måder at skruer gebyrordninger sammen på, og nogle kommuner graduerer gebyrordningerne efter alder. Eksempelvis kræver en kommune kun gebyr for medlemmerne over 25 år, mens en anden kommune regulerer gebyrets størrelse ud fra andelen af medlemmer over 25 år. Endelig nævner nogle kommuner, at gebyrordningerne kun gælder for bestemte typer af lokaler – eksempelvis for gymnastiksale, haller, klubhuse eller kunstgræsbaner.

Fremtidens kommunale praksis for lokaletilskud?

Det interessante spørgsmål er, hvordan brugen af 25-års-reglen vil udvikle sig fremadrettet. I en tid med stort fokus på de sundhedsmæssige potentialer ved bevægelse for alle aldersgrupper er det sandsynligt, at en afskaffelse eller lempelse af 25-års-reglen indgår i overvejelserne i mange kommuner. Omvendt er der samtidig et stort pres på kommunernes økonomi, hvilket kan trække udviklingen i den modsatte retning. Økonomien betyder også, at en eventuel afskaffelse af 25-års-reglen kan være forbundet med justeringer i de øvrige lokaletilskudsregler, hvilket i praksis kan betyde en omfordeling af midler fra børn og unge til voksne.

Samlet set er 25-års-reglen én brik i det samlede puslespil, og derfor skal de enkelte kommuners brug af reglen ses i sammenhæng med faciliteternes ejerform samt med de øvrige parametre i lokaletilskuds- og tildelingspolitikken.

** Det skal dog nævnes, at der er forskel på den metodiske tilgang i de to undersøgelser. Hvor undersøgelsen fra Fritid og Samfund er baseret på en gennemgang af kommunale lokaletilskudsordninger, er Vifos undersøgelse baseret på kommunernes egne svar.*

Læs mere

Læs flere artikler fra undersøgelsen af kommunetallene:

[Stor variation i de kommunale rammer for handicapundervisning](#)

[Stor opbakning til undersøgelse af kommunale nøgletal på folkeoplysningsområdet](#)

Kommentar

* påkrævet felt

 * * *

Hvad er 5 gange 2?

 ***Retningslinjer:**

Du er meget velkommen til at kommentere denne artikel. Vifo forbeholder sig dog ret til at afvise kommentarer, som ikke holder sig inden for emnet eller overskrider grænserne for god debattonen.